

8 Οκτωβρίου 2019

Μέγας Βασίλειος: Χρειάζεται επιμελής προφύλαξη της διάνοιας

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Απαύγασμα πατερικής Σοφίας](#)

Μέγας Βασίλειος.

Ο Θεός που μας έπλασε μας έδωσε τη χρήση του λόγου. Για πιο σκοπό; Για να φανερώσουμε ο ένας στον άλλο των καρδιών τα βουλήματα. Και να μεταδίδουμε ο καθένας στον συνάνθρωπό του, μ' αίτιο την κοινωνικότητα της ανθρώπινης φύσης, τις μυστικές σκέψεις της καρδιάς, όπως ξεχειλίζουν απ' τα βάθη τους. Αν ζούσαμε με γυμνή την ψυχή, χωρίς το σώμα θα επικοινωνούσαμε μεταξύ μας

άμεσα με τις σκέψεις. Επειδή όμως η ψυχή μας διανοείται μέσα από το σώμα που την κρύβει, έχει ανάγκη από λόγια και ονόματα για να μεταδίδει αυτά που βρίσκονται στους εσώτερους της χώρους.

Μόλις, λοιπόν, η σκέψη εκφρασθεί με τη φωνή, αυτή μεταβαίνει από τον ομιλητή στον ακροατή. Χρησιμοποιεί σαν μέσο μεταβίβασης τον αρθρωμένο λόγο και τον ήχο της φωνής. Διασχίζει στη συνέχεια τον αέρα και καταλήγει στα αυτιά του ακροατή.

Κι αν βρει γαλήνη βαθειά και ησυχία, σαν τα γαληνεμένα και αχείμαστα λιμάνια, ο λόγος προσδένεται στις ακoές των ακροατών· αντίθετα, αν η ταραχή κι ο θόρυβος των ακροατών αντιπνεύσουν σαν βίαιος άνεμος τότε ο λόγος ναυαγεί και διαλύεται στον αέρα.

Χαρίστε, επομένως, στον λόγο ατμόσφαιρα γαλήνης με τη σιωπή. Ίσως κάτι απ' αυτά που σας μεταφέρει είναι χρήσιμο. Ο λόγος της αλήθειας δεν αποκτάται χωρίς κόπο και προσοχή. Εύκολα ξεγλιστρά και εξαφανίζεται από την ακοή των απρόσεκτων.

Έτσι, το Πνεύμα προνόησε να είναι βραχύς ο λόγος ώστε να περικλείει πολλά σε λίγες λέξεις και σύντομος, για να εντυπώνεται εύκολα στη μνήμη. Φυσική αρετή του λόγου είναι μήτε ν' αποκρύπτει με την ασάφεια τα εκφραζόμενα, μήτε με περιττές λέξεις να ματαιολογεί.

Τέτοιος, λοιπόν, είναι και ο λόγος που μόλις αναγνώσθηκε από τα βιβλία του Μωυσή. Όσοι από σας είσθε φιλόπονοι και φιλομαθείς, οπωσδήποτε τον θυμάσθε, εκτός αν διέφυγε την ακοή σας λόγω της λακωνικότητάς του.

Ας τον επαναλάβουμε για χάρη σας: «Πρόσεχε μήπως σκεφτείς πονηρά και παρανομήσεις» (Δευτερονόμιο 15,9). Εύκολα εμείς οι άνθρωποι αμαρτάνουμε με τις σκέψεις. Γι' αυτό «ο πλάστης μας, που μόνος έπλασε τις καρδιές μας» επειδή ήξερε πολύ καλά ότι το μεγαλύτερο μέρος της αμαρτίας πραγματοποιείται με την ορμή της πρόθεσης, διέταξε την καθαρότητα του ηγεμονικού μας νου.

Μ' αυτόν πιο εύκολα αμαρτάνουμε. Γι' αυτό και απαιτεί επιμελή προφύλαξη της διάνοιας.

Απόσπασμα από την Ομιλία του Μεγάλου Βασιλείου εις το «Πρόσεχε σεαυτώ». Η νεοελληνική απόδοση του κειμένου είναι του Οικονόμου, π. Κωνσταντίνου Κούκου, Στρόβολος 2005.